

isto pitanje nad istim ponorima

miroljub todorović



Signalizam i novi ključevi za problem odnosa umetnosti i stvarnosti.

Posle teorije relativnosti i kvantne fizike, teorija haosa predstavlja treću veliku revoluciju u fizici našeg stoleća.

U apejronističkoj pesmi upotreba reči s ionskim funkcijama.

Eksperiment je u savremenoj literaturi, posebno poeziji, postao nezaobilazan, permanentan postupak. Bez njega više nema prodora u nepoznate predele jezika i sveta.

Korišćenje matematičkih struktura i teorijskih modela različitih egzaktih nauka u svim fazama signalizma.

»Po sebi se razume da jezik ima čudno određeni karakter.«

(Nils Bor)

Sudbina poezije dvadesetog veka — sudbina neprestanih promena i lomova.

Osnovna karakteristika svih haotičnih sistema je da su nelinearni. Linearni sistemi ne prelaze u haos.

Jednostavnost i čitljivost prirode — iluzija inertnog duha.

U kojoj meri je poetski instrumentarij, u tumačenju činjenica i stvari, opravdaniji od logičkog instrumentarija?

Princip nepredvidljivosti, značenjske neodređenosti i minimalne redundantnosti jezika u apejronističkoj poeziji.

Pažljivijim posmatranjima i istraživanjima srušen je apsolutni determinizam nauke devetnaestog veka.

Izvorna iskustva signalizma o prostoru i jeziku.

»Naučnik oseća da je sličan umetniku; on sada mnogo jasnije sagledava besmisao svojih poduhvata, spontanost svojih akcija i poeziju svojih otkrića.«

(Abraham Mol)

Da li i kako igra ukida višak smisla?

Značenjski i oblikovni pomaci u jeziku scijentističke pesme.

Snažni impulsi afektivne jezičke energije u apejronističkoj poeziji.

Scijentizam »Planete« uočljiv je ne smao u atmosferi i motivacijskim slojevima, već i u direktnom korišćenju egzaktih jezičkih obrazaca prilikom stvaranja pojedinih delova poeme.

Intersubjektivnost — jedna od ključnih činjenica kreativnog estetskog doživljaja.

Po Sen Džon, Persu pesnik i naučnik izgovaraju jedno isto pitanje nad istim ponorima a »razlika je jedino u načinima istraživanja«.

Čin označavanja i svest o procesualnosti pesničkog teksta.

Neodređenost — suštinska odlika nevidljive atatomske prirode.

Ka jeziku koji se otarasio tereta sopstvene materijalnosti.

Neophodnost apsolutne slobode misli i akcija u tumačenju Univerzuma.

»Nauka se koristi slikama i eksperimentiše imaginarnim situacijama na isti način kao i umetnost.«

(J. Bronovski)

Konačno napuštanje logocentrizma.

Apejronistička pesma i ludički postupci kombinovanja raznovrsnih elemenata i organizacije jezičkog materijala.

Da li kriza načina komunikacije u savremenoj umetnosti ugrožava prirodne tokove prenošenja estetske informacije?

U svojoj biti imaginacija je jedan eksperimentalan proces.

Signalističkog umetnika ne interesuje više samo delo kao takvo, već i pozicija primaoca (čitaoca, posmatrača) i njegov eventualni interaktivni uticaj na delo u konkretnim prostorima, vremenskim uslovima i činjenicama stvarnosti.

Kosmizam i scijentizam poeme »Putovanje u Zvezdaliju« uslovljen je najpre njenim inspirativnim izvorima, a onda upotrebom reči sintagmi i simbola iz egzaktih (astrofizičkih, bioloških, fizičkih, hemijskih i matematičkih) vokabulara.

Stohastička, aleatorna i apejronistička pesma kao haotični sistemi.

Eksperiment u umetnosti — samostalna stvaralačka kategorija.

»Pošto je kvantno zbivanje jedini izvor slučajaja, mora da tu leži sva složenost našeg sveta.«

(H. Franke)

Književno delo: produkt semantičke i estetske informacije, pri čemu kod inovativnog dela prevladava estetska informacija.

Žudnja za otkrivanjem već zaboravljenih, odavno zapretanih mogućnosti jezika.

Stohastička i aleatorna poezija ne ukidaju jezički znak već samo razbijaju njegovu značenjsku celinu.

Iz prostora funkcionalne u strukturnu kompleksnost umetničkog dela.

»Osluškiavao sam disanje metala

Slično je disanju zveri«

(Iz poeme »Planeta«)

»Struktura poezije može se sasvim opisati i objasniti na osnovu sledova verovatnoće.«

(Jakobson)

Fenomen pesničke percepcije i nove (druge) dimenzije u istraživanju kosmosa i sveta.

Scijentistički pesnik je neknjiževne, egzaktne elemente preuzimao i stavljao u literarni okus, dajući im na taj način status estetskih elemenata.

Da li je još uvek održiva Ajnštajnova teorija: »Ne verujem da se Bog kocka s Univerzumom?«

Radikalni poetski prelom u srpskoj poeziji šezdesetih godina izvršen je scijentističkom poezijom i stvaralačkim postupcima koje je donela prva faza signalizma.

Sam po sebi stvaralački postupak je kreacija.

Signalističko ispisivanje razlike.

Za aktivno (stvaralačko) čitanje koje budi i dinamizuje estetsku informaciju.

Bežeći od sistematike, normativnosti i klišeja, avangardna umetnost kao neke od belega svog prepoznavanja ističe nepredvidljivost i neodređenost.

Prema Boru za opis procesa u atomu trebalo bi iskoristiti pesnički jezik, pošto kvantna teorija, kao i pesma, ne opisuje činjenice »već govori o slikama stanja i našim mentalnim relacijama prema njima«.

Iz onog što fenomenologija određuje kao »premisao iskustvo sveta«.

Kôd — poruka = jezik svesti — jezik duha.

Težnja da svaki element u signalističkom delu tvori svoj značenjski prostor koji se zatim uklapa u celinu.

Stvaranje novih oblika i njihova ugradnja u kvalitativno drugačiji pesnički univerzum.

Apejronistički pesnik, u određenom stvaralačkom trenutku, (svesno ili nesvesno) opredeljuje se za jednu, ili više različitih mogućnosti koje mu jezički haos pruža.

U »Planeti« i »Putovanju u Zvezdaliju« susreti sa realnim i nepostojećim stvarima, bićima i situacijama, i pesnički postupak »oneobičavanja stvari«.

Može li jedan fizički zakon biti »samo kratak pregled epirijskih rezultata«?

Za razliku od stare ontologije, koja bit (essentia) vidi kao nešto skriveno i neuhvatljivo, nova ontologija bit dovodi neposredno u vezu sa pojavnim.

Metajezički stvaralački postupci uobličavanja teksta u signalizmu.

Razloživost poetskih segmenata kosmosa i sveta.

Za Umberta Eka univerzum smisla prostraniji je od univerzuma informacija.

Rast nereda energije koja se nasumice kreće unutar zatvorenog sistema.

Gde su skriveni mostovi između semiotike i ontologije, između fizike i metafizike?

Gradnja jedne poetske strukture koja će nam pokazati univerzalno biće jezika.

U kojoj meri eksperiment u poeziji nije »eksperiment — za sebe« već »eksperiment — za budućnost«?

Svaka signalistička pesma morala bi biti napisana u novom, nepoznatom, krajnje iznenađujućem kodu, koji će od čitaoca zahtevati maksimalan ludičko-imaginativni napor.

Otkrivanje srži reči u elementarnim naslagama govora kao otkrivanje čestica u materiji.